

Fractie PVV

T.a.v. mevrouw Meijer-Zwerver

datum: 9 juli 2024
ons kenmerk: Z/24/195871/D-551537
doorkiesnummer: 0599 32 02 20
uw brief/email van:
uw kenmerk:
bijlagen: --
onderwerp: schriftelijke vraag over rapport
sociale ontwikkelbedrijven

Geachte mevrouw Meijer-Zwerver,

Op 20 juni 2024 heeft u een verzoek ingediend inzake een rapport over de sociaal ontwikkelbedrijven.

Hierbij doen wij u het rapport van de FNV over de werkbedrijven toekomen. Dit rapport gaat over het TDC van Wedeka. Dit is in mei 2015 door de FNV uitgebracht.

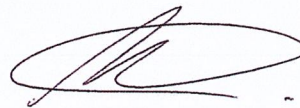
Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd over de procedure.
Hoogachtend,

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van de gemeente Westerwolde,

H. Scheper,
gemeentesecretaris

J. Velema,
burgemeester

FNV Campagne Stop werken zonder loon

Bevindingen onderzoek onder bijstandsgerechtigden in Stadskanaal / Vlagtwedde

Algemeen

Het onderzoek is uitgevoerd door kaderleden van Lokaal FNV Zuid Oost Groningen en bestuurders en vond plaats in de periode februari, maart en april 2015.

Het onderzoek heeft als doel inzicht te krijgen in de gevolgen van de invoering van de Participatiewet en wat er gebeurt rond uitkering en werk in de gemeenten Stadskanaal en Vlagtwedde.

Aan het onderzoek hebben bijna 100 mensen meegedaan. Nagenoeg alle deelnemers ontvangen een wwv uitkering van de gemeente Stadskanaal of Vlagtwedde. Het gros van de deelnemers, ruim 85% is woonachtig in de gemeente Stadskanaal en ontvangt als zodanig een uitkering van deze gemeente. De problematiek die uit het onderzoek naar voren komt speelt echter in gelijke mate in beide gemeenten. Dit heeft te maken met het feit dat beide gemeenten gebruik maken van het TDC.

Het onderzoek vond plaats in de vorm van een persoonlijk interview of via deelname aan de digitale enquête (meldpunt stop werken zonder loon). De verhouding is ongeveer 40/60. Ook veel deelnemers aan de digitale enquête zijn naderhand persoonlijk gesproken.

Het onderzoek is opgesplitst in 3 onderdelen, te weten werken (zonder loon), tegenprestatie en bejegening door de sociale dienst / TDC.

Deelnemers zijn geworven via oproepen op facebook en flyereren bij verschillende bedrijven, TDC, voedselbank, kringloop etc. Ook melden zich mensen spontaan bij de lokale werkgroep om hun verhaal te doen.

90% van de deelnemers ontvangt langer dan een jaar een wwv uitkering, het gros zelfs langer dan 5 jaar. In veel gevallen is dit een volledige uitkering, in een aantal gevallen een aanvullende uitkering.

Deelnemers aan het onderzoek is anonimiteit toegezegd. De angst voor represailles van de gemeente i.c. de sociale dienst is groot. In een aantal gevallen is ook gedreigd met sancties. Van alle deelnemers zijn de gegevens echter bekend bij de onderzoeksgroep en de deelnemers hebben ook inzage gegeven in alle correspondentie met de gemeente i.c. sociale dienst.

Gezien het aantal deelnemers aan het onderzoek mag de uitkomst als representatief worden gezien. Gezien de uitkomsten er is geen sprake van incidenten.

Werken (zonder loon)

In dit deel van het onderzoek is niet alleen stil gestaan bij al of niet werken, maar ook bij de manier waarop mensen worden toegeleid naar de arbeidsmarkt.

Opvallend is dat weinig mensen weet hebben van het feit of er in hun geval een plan van aanpak is gemaakt. Omdat inzage is gegeven door de mensen in de correspondentie kon door de interviewers

in een aantal gevallen een plan van aanpak worden achterhaald, als aanhangsel van een toekenningsbeschikking. Wat opviel was dat deze plannen in nagenoeg alle gevallen identiek qua inhoud waren; doorverwijzing naar het TDC, een aantal eenvoudige testjes (taal, rekenen, schrijven etc.), zelfonderzoek, vacatures zoeken en solliciteren en eventueel inzet van een accountmanager. Enig op de persoon toegesneden maatwerk kon niet uit deze plannen worden gehaald. Ook scholing ontbrak in deze plannen, behoudens een vca cursus.

Wel in alle plannen de algemeen geldende verplichtingen waaraan de bijstandsgerechtigde zich moet houden en de verplichting om 32 uur per week te werken, al of niet zonder loon. Het heeft er alle schijn van dat dit plan niet meer dan een standaard procedure is.

10% van de deelnemers geeft aan te werken en daarvoor loon te ontvangen. Het gros daarvan heeft een tijdelijke baan, veelal parttime.

Slechts 1 persoon geeft aan uitzicht te hebben op een vaste baan. Voor het gros van de mensen geldt dat zodra een vaste baan in zicht komt (bijv. na 3 tijdelijke contracten) het tijdelijke dienstverband wordt beëindigd.

30% van de deelnemers geeft aan te werken zonder loon (met behoud van uitkering).

De helft van de mensen die werkt zonder loon doet dat al langer dan een jaar, sommigen zelfs meerdere jaren.

Vanuit het TDC worden mensen zonder loon geplaatst bij een diversiteit aan bedrijven, in willekeurige volgorde; Businesspost, Groenvoorziening gemeente Stadskanaal, snackbar, Hunebedcentrum, Leenbakker, straatmakersbedrijf, kinderopvang, Wedeka (kringloop), Wedeka (productiewerk), kwekerij, Lokken.

90% van degenen die werken zonder loon geeft aan géén perspectief te hebben op betaald werk. De overige 10% denkt wel uitzicht te hebben op een betaalde baan, maar dat is in geen enkel geval tot nu toe gerealiseerd.

Van de mensen die werken zonder loon geeft 30% aan dat in hetzelfde bedrijf ook mensen werken die hetzelfde werk doen, maar dan betaald.

In een aantal situaties is aangegeven dat iemand met een betaalde baan plaats heeft gemaakt voor iemand zonder loon. Opvallend is dat dit met name lijkt te zijn in de kinderopvang en de groenvoorziening. Hier lijkt sprake te zijn van verdringing.

Overigens heeft het gros van de deelnemers hier geen zicht op.

Opvallend is dat nagenoeg alle deelnemers aangeven geen beschikking van de gemeente te ontvangen als zij bij een bedrijf te werk worden gesteld. Slechts 1 persoon heeft daarvan een schriftelijke bevestiging van de gemeente ontvangen, waarvan ook onduidelijk is of dit de status van beschikking heeft.

De deelnemers geven ook aan dat er geen vervolg wordt gegeven aan een eerste plan van aanpak en dat een plan van aanpak ook niet wordt geëvalueerd. De interviewers hebben in de correspondentie geen beschikkingen of evaluatieverslagen of iets dergelijks aangetroffen.

Niet in het onderzoek opgenomen, maar toch vermeldenswaardig: het “schildersproject”.

Daar kunnen we kort over zijn, dit soort projecten zal op deze wijze nooit kunnen rekenen op de sympathie van het FNV. Gemeente Stadskanaal en het plaatselijk bedrijfsleven hebben geen geld om onderhoud aan de kades te plegen, en dus worden bijstandsgerechtigden zonder loon aan het schilderen gezet. Onder het mom van een leer-werktraject wordt een cursus schilderen gegeven, om bijstandsgerechtigden vervolgens een half jaar zonder loon aan het werk te zetten. De mogelijkheid van een tijdelijk contract via een detacheringsbedrijf aan het eind van die periode is boterzacht. Een echte schildersvakopleiding duurt minimaal 2 jaar. Dit project is ook een klassiek voorbeeld van verdringing, dit soort onderhoudsprojecten wordt normaliter gedaan door schilders die betaald worden conform de cao.

Tegenprestatie

Het is het gros van de deelnemers volkomen onduidelijk of de verplichting van 32 uur nu wordt gezien als tegenprestatie of als re-integratietraject/leer-werktraject.

Slechts 4 deelnemers geven aan dat hen verteld is dat de 32 uur als een vorm van tegenprestatie wordt beschouwd door de gemeente.

Een echte tegenprestatie zoals omschreven in de wet en de verordening is door geen enkele deelnemer aangegeven.

De gemeenten laden de schijn op zich de discussie rond de tegenprestatie te vermijden door alles te scharen onder de noemer re-integratie.

Ongeveer 40% van de deelnemers geeft aan op de een of andere manier echt vrijwilligerswerk te verrichten of mantelzorg te verlenen, met medeweten van de gemeente.

Het is de deelnemers niet bekend of de gemeente dit beschouwt als tegenprestatie. Ook op dit punt bestaat onduidelijkheid.

Bejegening door sociale dienst / TDC

5 deelnemers zijn tevreden over de dienstverlening van de sociale dienst en het TDC. Deze mensen ervaren het contact met de consultant en de dienstverlening als goed.

De rest van de deelnemers is in meer of mindere mate ontevreden als het gaat om de consultant of de dienstverlening.

Veel gehoorde opmerkingen zijn;

- er is nagenoeg geen contact met mijn consultant of met het TDC
- toezeggingen voor betaald werk of scholing worden niet nagekomen
- het TDC werkt erg intimiderend
- er wordt veel van consultant gewisseld wat het contact niet bevordert
- het TDC werkt als een kleuterschool
- er is geen geld voor om- of bijscholing
- er wordt niet gereageerd op vragen of verzoeken
- mensen moeten het zelf maar uitzoeken
- als mensen niet mee willen werken aan een onbetaalde baan wordt direct gedreigd met sancties
- er is geen enkel perspectief op werk
- van de accountmanager wordt helemaal niets vernomen, ondanks toezeggingen
- er is sprake van machtsmisbruik

Bovenstaande is niet toe te schrijven aan één of enkele consultants. In totaal zijn 17 namen van consultants/coaches genoemd. Genoemde werkwijze lijkt meer regel dan incident te zijn.

Bijna alle klachten gaan over het TDC en in mindere mate over de sociale dienst Stadskanaal. Over de sociale dienst Vlagtwedde zijn nagenoeg geen opmerkingen gemaakt. Het gros van de deelnemers kwam uit Stadskanaal.

Conclusie

Het standpunt van de FNV is helder. Er zijn maar twee soorten werk, betaald werk en echt vrijwilligerswerk.

De gehanteerde werkwijze van beide gemeenten, die ook beiden gebruik maken van het TDC als het gaat om toeleiding naar de arbeidsmarkt, biedt geen enkel perspectief aan mensen en geeft geen uitzicht op betaald werk.

Een groot gedeelte van de mensen met een bijstandsuitkering werkt zonder loon. Op deze manier worden, wellicht onbedoeld, goedkope/gratis arbeidskrachten gecreëerd. Sterker, verdringing van betaalde arbeid is op een aantal plaatsen al aan de orde.

Als de voortekenen niet bedriegen zal het aantal mensen dat werkt zonder loon alleen maar toenemen. Uitbuiting ligt derhalve op de loer.

Overigens, in een regio waar nagenoeg geen betaald werk voorhanden is (volgens het Coelo is er in Groningen een structureel tekort aan banen van ca. 60.000) is het niet zo vreemd dat er geen perspectief aan mensen kan worden geboden.

Maar in plaats van zich te richten op de werkloze zou men zich beter richten op het binnenhalen van werk en het creëren van betaalde banen.

De werkwijze van met name het TDC draagt niet bij aan het toerusten van de werkzoekende in de zoektocht naar werk. Geld voor om- en bijscholing is er niet, echt zinvolle leer-werktrajecten worden niet geboden. Ook de sfeer van intimidatie en het dreigen met sancties dragen niet bij aan de motivatie van werkzoekenden.

Door het ontbreken van een beschikking als het gaat om bijv. tewerkstelling is er geen mogelijkheid van bezwaar en beroep.

Er bestaat volstrekte onduidelijkheid over het fenomeen tegenprestatie.

Aanbevelingen

Stop als gemeente met het tewerkstellen van mensen zonder loon.

Als mensen productief werk leveren dan hoort daar tenminste het minimumloon dan wel het geldende cao-loon tegenover te staan. De gemeente kan dit bewerkstelligen door dit in haar beleid op te nemen. Indien nodig kan de gemeente de werkgever belonen met een subsidie.

Op deze manier wordt ook verdringing van bestaand werk voorkomen.

Overigens, meer nog dan een aanbeveling is dit voor de FNV een vereiste.

Verstrekk aan elke bijstandsgerechtigde een beschikking bij elke beslissing, zodat in ieder geval de mogelijkheid van bezwaar en beroep bestaat, ook in geval van tewerkstelling.

Creëer echte leer-werktrajecten, met echte vakopleidingen.

Werk daartoe samen met sociale partners, bijv. in de nieuw op te richten werkbedrijven.

Sociale partners hebben vaak veel beter zicht op de arbeidsmarkt en daar waar tekorten zijn of kansen op werk. Laat accountmanagers daar op aansluiten.

Verbeter de communicatie.

Doe geen toezeggingen aan mensen als ze niet nagekomen kunnen worden.

En als er toezeggingen zijn gedaan of afspraken zijn gemaakt, kom ze dan ook als gemeente of TDC na. Dat wordt immers ook gevraagd van de bijstandsgerechtigde.

Wees helder (en eerlijk) over het fenomeen tegenprestatie en gebruik de termen tegenprestatie en re-integratie niet door elkaar.

Bied bijstandsgerechtigden als alternatief voor zinloze trajecten bij het TDC uitsluitend op vrijwillige basis de mogelijkheid écht vrijwilligerswerk te verrichten, bijvoorbeeld bij vrijwilligersorganisaties pur sang zoals Ouderenhulp of De Zonnebloem.

Ook dit geeft ritme en structuur, maar draagt meer bij aan een gevoel van eigenwaarde. Ook dit houdt fit voor de arbeidsmarkt. Bovendien levert dit een grotere bijdrage aan de maatschappij. Maar dus uitsluitend op vrijwillige basis.

Benoem een onafhankelijke ombudsman in de gemeente, desnoods samen met andere gemeenten.

Een dergelijk instituut wordt niet gemist door de geïnterviewden. Men vindt met problemen en klachten geen gehoor bij het TDC of de sociale dienst. Bovendien zijn deze partijen niet onafhankelijk.

Stel een zgn. interventieteam in de gemeente in.

In een aantal gemeenten, bijv. in Amsterdam, wordt op initiatief van het FNV een zgn. interventieteam in het leven geroepen, dat uitwassen zoals verdringing moet tegengaan. Een dergelijk team bestaat uit vertegenwoordigers van de gemeente en sociale partners. Op deze manier wordt ook uitbuiting van mensen aangepakt en ontduiking van de cao.

Stel een onderzoek in naar de werk- en handelswijze en effectiviteit van het TDC

De FNV is geschrokken van de reacties over het TDC en de behandeling van bijstandsgerechtigden. Bovendien twijfelen we zeer aan de effectiviteit van de gekozen aanpak. De FNV adviseert een onafhankelijk onderzoek in te stellen.

Stadskanaal, mei 2015,

Lokaal FNV Zuid Oost Groningen

L.Fernandes
voorzitter

H.Bolman
bestuurder